

Nigdy przedtem nie słuchałem audiobooka i muszę powiedzieć, że to całkiem odmienne doświadczenie. Kiedy słuchasz, masz wrażenie, że wszystko dzieje się wewnątrz twojej czaszki, jakby naciągnięto ci na oczy kosmatą, wełnianą czapkę.

Catodobowa księgarnia Pana Pe

Robin Sloan

Niektórzy nie wyobrażają sobie, że mogliby czytać w sposób inny niż tradycyjny – z papierowym egzemplarzem swojego ulubionego utworu w ręku.

Inni z kolei przekonali się do e-booków, dzięki którym mogą w małym urządzeniu pomieścić niemałą liczbę książek.

Są też ci, którzy doceniają audiobooki, towarzyszące podczas codziennej domowej krzątania czy w drodze do pracy. Jeśli i wy docenicie ten ostatni wynalazek, poznajcie 7 ciekawostek o audiobookach.

Świat Audiobooków

7 ciekawostek o audiobookach

1. Audiobooki powstały z myślą o osobach niewidomych.

Audiobooki mają swój pierwowzór w postaci... płyty winylowej. W latach 30. i 40. XX wieku, w Stanach Zjednoczonych winyle z nagraniem na nich tekstami książek były rozprowadzane wśród osób niewidomych. I to nielegalnie, ponieważ umowy licencyjne z wydawcami i związkami autorów nie przewidywały wtedy możliwości publikowania książek w wersji dźwiękowej!

Na czarnych krążkach pierwotnie nagrywano właśnie czytane słowa, a nie dźwięki, ponieważ do lat 30. XX wieku jakość winyli była tak słaba, że muzyka brzmiała na nich bardzo niewyraźnie.

W latach 1935-1942 w ramach amerykańskiego projektu Talking Book, prowadzonego przez Bibliotekę Kongresu, Works Progress Administration (program mający pomóc osobom bezrobotnym wejść na rynek pracy) oraz Krajową Federację Niewidomych wyprodukowano – już całkowicie legalnie – 23 tys. gramofonów dla niewidomych i niedowidzących. W pracach nad ich wytworzeniem brało udział 200 osób, z czego połowę stanowiły te z niepełnosprawnością wzrokową. Inicjatywę przerwano w 1951 roku, jednak materiały dla niewidomych nadal były udostępniane – najpierw nagrywano je na kasety, potem płyty CD i w końcu – z użyciem znanych obecnie metod cyfrowych.

2. Audiobooki oddziałują na mózg w podobny sposób, co książki papierowe.

Jak wynika z badań, słuchanie audiobooków – w kontekście tego, co dzieje się w trakcie tej czynności z pamięcią oraz tego, jak wpływa ono na uczenie – nie różni się od czytania książek. Niezależnie od tego, czy danej historii słuchasz, czy o niej czytasz, mózg odbiera ją w taki sam sposób. Opowiadanie i słuchanie są bowiem tak stare jak ludzkość, za to czytanie – z perspektywy ewolucji – przyszło później i wykorzystuje zachodzące w mózgu procesy, które są już mu znane właśnie ze słuchania i opowiadania.

3. Podczas nagrania ważne są... ciche krzesła, czyli jak powstają audiobooki?

Przygotowywanie audioksiążki rozpoczyna się na długo przed tym, zanim aktor usiądzie w studiu nagraniowym przy stole czy stanie przed mikrofonem i zacznie nagrywać. Wcześniej przeprowadzana jest adaptacja fonetyczna danego tekstu, której efekty pozwalają w przybliżeniu określić, ile godzin lektor spędzi w studiu, jak długi będzie sam audiobook i na kiedy uda się go przygotować. Dokładnie sprawdzane są wymowy poszczególnych obcojęzycznych słów, skrótów, wszelkich innych miejsc w książce, mogących sprawiać problem podczas czytania. Ustalane są także kwestie tempa, dynamiki, intonacji. Większość audiobooków prezentuje dokładnie taki sam tekst, jaki jest zawarty w danej książce. W przypadku słuchowisk i adaptacji może to wyglądać inaczej, ponieważ tekst dzieli się na role między kilka osób. Po redakcji do pracy przystępuje lektor – najczęściej osoba czytająca książkę ma z nią do czynienia po raz pierwszy. Podczas nagrania realizator dźwięku zwraca uwagę na to, czy lektora dobrze słyhać, czy właściwie wymawia końcówki wyrazów, itp. Gotowe nagranie trafia do korektora, który sprawdza, czy wszystko brzmi poprawnie, czy audiobook nie jest trudny w odbiorze, czy jego słuchanie daje przyjemność, a nie męczy. Potem wprowadzane są ewentualne poprawki. Produkcja audiobooków jest więc w dużej mierze pracą redakcyjną, wymagającą dużego skupienia i dbałości o detale. Oczywiście sam dźwięk jest ogromnie ważny – przed nagrywaniem audioksiążek trzeba dokładnie przygotować studio. Często lektorzy czytają tekst nie z książki, a z tabletu, by nie szeleścić kartkami. Średnio przyjmuje się, że jedna godzina tekstu odsłuchiwanego na audiobooku równa się trzem godzinom pracy nad nim.

4. Popularność audiobooków ciągle rośnie, a rok 2020 był rekordowy.

Polacy z roku na rok coraz chętniej sięgają po audiobooki. Jeszcze w latach 2016/2017 aż 71% ankietowanych przez lubimyczytac.pl twierdziło, że nie przesłuchało żadnego audiobooka, natomiast w latach 2020/2021 odsetek ten wynosił już tylko 56%. Blisko połowa czytelników lubi więc sięgać także po książki mówione, najczęściej korzystają z nich dzięki wykupieniu abonamentu (na to rozwiązanie decyduje się 56% badanych). Rok 2020 był dla książek mówionych rekordowy. Użytkownicy Empik Go spędzili 13 milionów godzin na słuchaniu audiobooków i podcastów! W sumie przesłuchano ponad 3,5 miliona różnych produkcji. Osoby korzystające z aplikacji najchętniej sięgały po powieści kryminalne, literaturę faktu, literaturę obyczajową oraz książki dla dzieci. Książek chętnie słucha się też na świecie. Ich największym rynkiem jest rynek amerykański, na którym rocznie (dane statista.com za rok 2020) publikuje się 71 tys.

tytułów. W Polsce, według danych Biblioteki Analiz, w roku 2019 wydano 9 tys. książek mówionych, a sprzedaż audiobooków w ciągu 12 miesięcy sięga 90 mln wirtualnych egzemplarzy.

5. Czyj głos słyszeć w audiobookach?

Przy produkcji audiobooków pracuje niemało osób: dźwiękowców, scenarzystów, autorów, reżyserów, ale i lektorów. Wśród tych ostatnich znajdziemy zarówno nazwiska znane z wielkiego czy małego ekranu, ale i te osób specjalizujących się przede wszystkim właśnie w czytaniu książek.

6. Audiobooki to... nie tylko audiobooki!

Audiobook nierzadko kojarzy się przede wszystkim z pojedynczym nagraniem, na którym można odsłuchać czytany przez lektora jeden, konkretny utwór literacki. Obecnie jednak dostępne są również seriale audio, pisane często na podstawie powieści znanych autorów lub tworzone specjalnie na potrzeby tego formatu. Nie zapominajmy również o podcastach, czyli internetowych publikacjach audio, w których jedna osoba (bądź więcej osób) rozmawia na dany temat. Podcasty przypominają audycje radiowe, jednak są dostępne w internecie i gotowe do odsłuchania w każdej chwili – najczęściej się je nagrywa, a nie, jak w przypadku audycji radiowych, prowadzi na żywo. Podobnie jak w przypadku rozwiązań umożliwiających oglądanie seriali czy filmów, tak i w branży audiobooków powstały specjalne platformy streamingowe – wykupienie w nich abonamentu umożliwia dostęp do konkretnej bazy tytułów, niektórych tworzonych przez danych producentów na wyłączność. Jedną z takich platform jest wspomniana aplikacja Empik Go, organizator konkursu Nagrody BEST AUDIO, dla tych, którzy lubią słuchać.

7. Powstała nagroda, którą słuchacze przyznają ulubionym audiobookom.

BEST AUDIO Empik Go, dla tych, którzy lubią słuchać to plebiscyt, który ma na celu docenienie branży audio oraz zwrócenie uwagi na ten segment treści. Za pośrednictwem głosowania online to właśnie słuchacze wybiorą osoby, które otrzymają nagrodę BEST AUDIO. Nominowano aż 70 twórców w 7 kategoriach: Najlepsza superprodukcja, Najlepszy audiobook czytany przez autora, Najlepszy podcast, Najlepszy audiobook lektorski: Perspektywy, Najlepszy audiobook lektorski: Wysokie Napięcie, Najlepszy audiobook lektorski: Po-zaświaty i Najlepszy audiobook lektorski: Epicko.

Darmowe audiobooki – gdzie znaleźć?

Audiobooki są bardzo potrzebne. Szczególnie osobom niewidomym i niedowidzącym, albo tym które nie mogą się poruszać. Przydają się także podczas długiej podróży samochodem lub podczas ćwiczeń na siłowni. Osobiście nie jestem zwolenniczką książek mówionych, po prostu nie umiem ich słuchać, za bardzo się rozpraszam i nie potrafię chłonąć treści tak jak robię to w przypadku książki tradycyjnej. Jednak wiem, że są osoby, które przedkładają rolę audiobooka nad rolę książki papierowej, dlatego postanowiłam dla Was stworzyć listę miejsc, z których można ściągnąć lub odtworzyć legalnie bezpłatną literaturę zamkniętą w plikach audio:

Audioteka

<https://audioteka.com/pl/>

Legimi

<https://www.legimi.pl/>

You Tube – tutaj można słuchać audiobooków i słuchowisk do woli. Wprawdzie nie ma wszystkich książek świata, ale każdy na pewno znajdzie coś dla siebie.

Wolne Lektury – to miejsce, gdzie czytelnik znajdzie spory wybór lektur i literatury klasycznej, audiobooki publikowane są w całości, pogrupowano je według autorów. Do wyboru pozostaje czytelnikom ponad 5500 książek. Projekt Wolne Lektury pierwotnie miał zapewnić uczniom dostęp do lektur z listy Ministerstwa Edukacji Narodowej, ale obecnie źródło obejmuje także mnóstwo innych książek, w tym bestsellerów światowej literatury.

<https://wolnelektury.pl/katalog/audiobooki/>

Złote Myśli – na tej stronie znajdziemy mnóstwo poradników, związanych z rozwojem osobistym.

<http://www.zlotemysli.pl/>

Spotify – tutaj oprócz muzyki znajdziemy też bezpłatne audiobooki, nieco mogą rozpraszać reklamy między rozdziałami, ale o tyle jest to ciekawe rozwiązanie, że możemy poprać aplikację na telefon i mieć audiobooki cały czas przy sobie

<https://www.spotify.com/>

Nexto – to księgarnia internetowa, ale można znaleźć też książki audio za darmo.

<http://www.nexto.pl/audiobooki/>

OpenCulture – lubicie czytać po angielsku? To tutaj znajdziecie niezłą bazę audiobooków

<http://www.openculture.com>